

A keresztény értelmiségek szerepe korunk társadalmában

BENCSIK LILLA

1987-ben született. Számvitel mesterszakos hallgató.

A kereszténység a vágy vallása. A *keresztény* ember az Isten utáni vágyakozás nyomán lesz kereszténnyé, a Vele való közösséget keresi és üdvözülni vágyik. Az Istennel való közösséget a bizalom, a szeretet hatja át. A tökéletes szeretet megvalósulása a Szentháromság: az Atya, a Fiú és a Szentlélek egysége a katolicizmus szerint. Isten akarata, hogy mindannyian üdvösségre jussunk. Ehhez a keresztény életformán keresztül vezet az út. A kereszténység ugyanis nem pusztán értékrendszer, nem erkölcsi normák rendszere vagy szabályrendszer, nem ideológia, hanem életforma, ami a Krisztus melletti döntésünkből fakad.

Az Istenhez való ragaszkodás vágya, az Iránta érzett szeretetünk Isten ajándéka, mert a hit kegyelemből születik, a Szentlélek sugallatára. Isten azonban szabad akarattal ajándékozta meg az embert, így a saját, egyéni döntésünkön múlik, hogy befogadjuk-e Őt az életünkbe, megnyitjuk-e szívünket előtte. Igent mondhatunk rá, és ezzel együtt a keresztény életre, de el is utasíthatjuk azt. Isten gyermekeiként azért kaptuk ezt a szabadságot, mert az igazi szeretet — és így az igazi kapcsolat is — csak szabadságból születhet, Isten pedig az igazi szeretetre hív bennünket.

Hogyan valósítható meg a keresztény életforma?

Ha Isten mellett döntöttünk, felmerülhet bennünk a kérdés, hogy hogyan válhatjuk ezt a döntést életté, folyamatosan növekvő szeretet-kapcsolattá. Ahogy az imént említettük, a hit kegyelemből fakad, tehát a megtérés kegyelmi állapot, a szív megrendülése és ráébredés Isten irántunk való szeretetére, az ember esendő, bűnös voltára és a megváltás misztériumára. Ahhoz, hogy ebből valóban keresztény ember születhessen, szabad akaratunkból fakadó tudatos döntés, szilárd elhatározás szükséges. Ez az alapdöntés, ami átjárja egész életünket, új alapokra helyezi és meghatározza az összes többi döntésünket. A keresztény életforma attól lesz életforma, hogy nem elég az egyszeri, nagy döntést meghozni. Kis megtérésekre, Isten melletti kitartásra van szükség napról napra, a Mellette való elköteleződésünk folyamatos megerősítésére. Ez a folyamat csak szabad akaratból, az Isten utáni vágyakozásból, szeretetből kelhet életre, és csak így lehet igazán tartós.

A keresztény életforma tehát az alapdöntéssel kezdődik és Isten parancsainak megtartásán keresztül válik láthatóvá a világ szá-

mára. A parancsok Isten irántunk való szeretetéből, féltő gondoskodásából, értünk születtek, mi pedig az Iránta érzett szeretetből és az Istennel való közösség utáni vágyból tartjuk meg azokat. Ha istenkapcsolatunk valódi szeretetkapcsolat, akkor ezek a parancsok nem tilalomfát, külső kényszert, teljesítendő feladatot és a bűntudat forrását jelentik számunkra, hanem éppen ellenkezőleg: a Vele való közösség megteremtésének lehetőségét és a szabadság forrását. *„Ha szerettek engem, megtartjátok parancsaimat”* (Jn 14,15).

Mindez a szereteten alapul, mert a kereszténység és a keresztény életforma alapja és legfőbb parancsa a szeretet. A parancsok elleni véték vagy azok megszegése azért okoz mély fájdalmat és bűnbánatot, mert ezzel az Istennel való szeretetkapcsolatunk, a Vele való közösségünk sérül. A szeretet azonban nem lehet valódi szeretet, ha csak az istenkapcsolatban van jelen: *„aki szereti Istent, szeresse testvérét is”* (1Jn 4,21). Az Isten iránti szeretetünknek kell tükröződnie az emberi kapcsolatainkban, és viszont. A szeretet tehát az embertársainkhoz való hozzáállást, viszonyulást jelenti, és kölcsönösen alapuló szeretetkapcsolatok kiépítésén keresztül valósul meg, Jézus Krisztus mintája nyomán.

Ez a szeretet a szolgálatban fejeződik ki a legtökéletesebben. A szolgálat Isten melletti szabad döntésünk és a szeretet parancsának látható jele, mert *„Amint a test lélek nélkül halott, úgy a hit is halott tettek nélkül”* (Jak 2,26). A szolgálat megvalósulhat a másik emberrel, a hivatással és a társadalommal kapcsolatban. Az egymás iránti szolgálat feltétel nélküli, odaadó figyelem formájában, egymás segítésében jelenik meg.

Hivatás az, amit teljes lényünkkel, odaadó szívből, Isten dicsőségére végzünk, közreműködve az Ő teremtő munkájában. Isten jelenléte, az önmagunkon, saját érdekeinken túlmutató nagyobb célok szolgálata adja a hivatás értelmét és méltóságát. A hivatás a mi odaadó jelenlétünk, szolgálatunk által válik hivatássá, nem függ a képzettségünk és a pillanatnyi teljesítményünk mértékétől, ezért alantas munka nem létezik, mert bármilyen egyszerű cselekedet hivatássá válhat, ha azt Istenben megelégedett szívből végezzük.

Végül a szolgálat a fentieket egyesítve, átfogóbb, nagyobb dimenzióban is megjelenhet: a társadalom, a közjó javáért végezve. A szolgálat mindhárom formájában közös, hogy a szeretet parancsából ered és saját érdekeink háttérbe szorításával, mások javára valósul meg: *„Aki meg akarja menteni életét, elveszíti azt, de aki elveszíti életét énérért, megmenti azt”* (Lk 9,24).

A keresztény életforma tehát Krisztus követését jelenti, egész életünket, valónkat áthatja, célja az üdvözülés, a szabad akarat — szeretet — szolgálat hármassága által. Minden keresztény küldetése, hogy krisztusi emberré legyen: Isten irántunk való szeretetének látható jeleként tanúságot tegyen Isten és egyszülött fia, Jézus Krisztus mellett a szeretetben, szolgálatban való növekedésen keresztül. Cselekedeteivel, életpéldájával hirdesse az Evangélium üzenetét és

örömét, és esendő emberi mivoltában is tökéletességre törekedjen Krisztus követésében. Ez állandó elszánást, tenni akarást, az Isten melletti döntést feltételez napról napra, s ennek a döntésünknek kell tükröződnie kapcsolatainkban, tetteinkben is.

A krisztusi emberré válás minden keresztény küldetése, életkortól, nemtől, etnikai hovatartozástól és képzettségtől függetlenül, hiszen Isten mindannyiunkat egyenként hív a megtérésre és az üdvözülésre. Számára mind egyformán fontosak és értékesek vagyunk, ezért mindannyiunkat kiválasztott arra, hogy Vele együttműködve építsük az Isten országát.

Mi az értelmiségi létforma szerepe, feladata?

Ahhoz, hogy megvizsgáljuk a hívő keresztény és az értelmiségi létforma kapcsolatát, a keresztény életforma után át kell tekintenünk az értelmiségi létforma feladatát, szerepét is. Az értelmiség küldetése a közjó előmozdítása, a társadalom szolgálata. Az általa elsajátított, múltban felhalmozott tudás és gondolkodási eszköztár segítségével reflektál az adott kor társadalmi, gazdasági jelenségeire, visszasságaira, kijelöli a gondolkodás irányát. Az egyetemi tanulmányok során megszerzett önálló gondolkodási, értékítélet-alkotó képességek birtokában az egyes jelenségekre, problémákra készen kapott vagy a média által sugallt válaszokat megkérdőjelezi, ha szükséges, és azokra önállóan megoldást keres, irányt mutatva a társadalom többi tagja számára.

Emellett az értelmiség feladata inspirációs forrásként működő befogadó közeg megteremtése más szakterületen alkotó társaik számára. Sajnos ezzel szemben gyakorta tapasztalható a humán-reál ellentétek kiélezése, sőt olykor még egymás lenézése is. Ezek az előítéletek és sztereotípiák nem méltók az értelmiségi léthez. Nyilván mindenkinek a saját területe áll a legközelebb, da annak szeretete közben sem szabad megfélekednünk arról, hogy az csak egy részterület, és egyedül, önmagunkban nem ragadhatjuk meg az egészet, a teljességet.

Az értelmiségi létformához magától értetődően, szorosan kellene kapcsolódnia az egyre inkább kihalófélben lévő általános műveltségnek, amibe a természettudományos, társadalmi és művészeti tájékozottság egyaránt beletartozik. Napjainkban a felhalmozott tudás nagysága, az egyes szakterületek rendkívüli mértékű specializációja miatt nyilvánvalóan teljesen irreális elvárás a „reneszánsz ember” eszménye. Az általános műveltség iránti igényre, vágyra volna szükség a nem is oly ritkán előforduló sznobizmusból, elitizmusból vagy megfelelési kényszerből fakadó átlérdeklődés helyett.

Mi a hívő keresztény értelmiség szerepe, feladata?

Az eddigiekben megvizsgáltam a keresztény életforma és az értelmiségi létforma lényegét, feladatát, küldetését. A hívő keresztény és az értelmiségi létforma közös jegyei: a saját életünkön, érdekeinken túlmutató szolgálat egy nagyobb jó, Isten és a közjó érdekében, a szabad döntésből, elhatározásból fakadó hivatástudat, kitartás és elköteleződés egy létforma mellett, és az odaadás, amivel az életünket ennek

szenteljük, vállalva az ezzel járó felelősséget. Ezek a kapcsolódási pontok egy közös értékrend alapjait rakják le, amiben a keresztény és a nem keresztény értelmiség közti párbeszéd gyökerezhet.

A két létformát összegezve választ kapunk a hívő keresztény értelmiség feladatára is. Ez általában megegyezik a keresztények feladatával, azaz Krisztus melletti tanúságtételt, tökéletességre törekvést, a szeretet parancsainak megtartását jelenti, a szolgálat által. Egy keresztény mindig és mindenkor elsősorban keresztény, hiszen ez az életünk alapja, s csak azután értelmiség. A keresztény értelmiség a fenti általános keresztény küldetését sajátos módon valósítja meg, értelmiségi mivoltán keresztül, amitől feladatából, jellegéből adódóan elválaszthatatlan a nagyobb felelősség, hiszen értelmiségként meghatározhatja a társadalmi gondolkodás irányát, utat mutatva annak többi tagja számára is.

A legnagyobb különbség talán, hogy Krisztus követése egy olyan értékrend elfogadását és betartását, gyakorlását jelenti, ami egy igazán hívő keresztényt nem hagy elragadtatni a szerzési, birtoklási vágy vagy önnön hiúsága által, ami megghiúsítaná a társadalom és a közjó szolgálatát. Az Istenbe és a Gondviselésbe vetett hit és az általa adott biztos alapok nélkül azonban könnyen áldozatul eshet az értelmiség (is) saját emberi esendőségének és gyarlóságának, még a kezdeti legjobb szándéka ellenére is, és ez megakadályozza abban, hogy betöltse a közjó előmozdítására irányuló értelmiségi hivatását, így az pusztán az önérdekek, hiúságuk vagy kapzsiságuk szolgálatává silányul, és így megszűnik hivatássá lenni.

Szükség van-e a keresztény értelmiség társadalmi szerepvállalására napjainkban?

Napjainkban mindannyiunk által éles különbség tapasztalható a keresztény világ- és emberkép és az uralkodó világ- és ember-szemlélet között. Az egyes ember belső gyökértelensége, szorongása, kiszolgáltatottsága, a családok, egyéb közösségek széthullása, a menekültáradat, a kevesek gazdasági érdekeit szolgáló háborúk, a létbizonytalanság, a sokszor az ember által okozott természeti katasztrófák, a természet, a minket körülvevő környezet folyamatos, módszeres pusztítása mind-mind arról tanúskodnak, hogy a jelenlegi világ- és emberszemlélet hosszú távon nem tartható fenn, megérett a változtatásra. Ehelyett a keresztény ember- és világkép megvalósítása, megélése adhat egy élhetőbb, fenntartható alternatívát. Az alábbiakban néhány lényegi szempont alapján megvizsgálom a két világ- és emberszemléletet, a köztük lévő eltéréseket.

A kereszténység szerint az ember önmagában fontos és értéket jelent, egyedi és megismételhetetlen, személyes méltósága teremtettségéből fakad, életkorra, nemre, etnikai hovatartozásra való tekintet nélkül, és ezt nem kell kiérdemelni. Ezzel szemben az uralkodó közgazdasági nézetek az embert fogyasztóként írják le, és csak addig bír jelentőséggel, amíg ezt a funkcióját betölti, azaz az értékét a jövedelmi, vagyoni helyzete, a társadalmi pozíciója, rangja határozza meg. Mivel ez könnyen megváltozhat, sokakat kínoz az ezek elvesztésétől való

félelem, ami a szorongás és testi-lelki betegségek forrása lehet. Az ember értékét anyagi helyzetén kívül életkora, neme és etnikai hovatartozása is növelheti vagy csökkentheti, az idősek, a betegek és a fogyatékkal élők létével pedig ez a társadalom egyszerűen nem tud mit kezdeni. Szemérmesen félrenézve elhallgatja a létezésüket, mert nem tudja beilleszteni az általa folyamatosan sugallt, a legtöbb ember számára nyomasztó kényszerként megélt „testi szépség-egészség-(anyagi) sikeresség” boldogsággal hitegető szentháromságába.

A keresztény szemlélet középpontjában Isten áll a szeretet és élet forrásaként, korunk ezzel szemben csak bálványokat tud felmutatni. Az élet egy-egy részterületét isteníti, és a fiatalság, szépség és egészség oltárán áldoz egyre kétségbeesettebben. A kereszténység nem hallgatja el a szenvedés létét, hanem megtanít azt elfogadni, együtt élni vele, fájdalomunkat Jézus szenvedésével egyesítve. Világunk azonban letagadja a szenvedést, a fájdalmat, a halált — noha jórészt a lelki halál állapotában van. Ezekről inkább elterelve a figyelmünket, a fájdalmat ideiglenesen csillapítja érzéki örömmel, a menekülést választja az őszinte (és fájdalmas) szembenézés helyett. Ez — nem meglepő módon — sokunknál különféle függőségek kialakulásához vezet, voltaképpen így vész el korunk egy sokat hangoztatott, bálványozott értéke, a szabadság.

A kereszténység szerint csak Isten kegyelméből, szeretetéből fakadhat a megváltás, az ember önjelétől nem sikerülhet. Ez megtanít bennünket az aláazatra és a Gondviselésre hagyatkozásra, ami az Istenbe vetett bizalmon alapul. Ez a bizalom teszi képessé az embert az igazán szép, mély emberi kapcsolatok kialakítására, amik által tovább növekedhetünk a szeretetben. Ezzel szemben a világ az önmegváltás hamis ígéretével kecsesget, nem ismeri be az embernek sem a korlátait, sem a bűneit, és nem hagy teret a Gondviselésnek.

Az Istenbe vetett hit állandó, abszolút értékeket fogalmaz meg, szilárd alapokat nyújt a hívők számára, ami Jézus életpéldája nyomán meghatározza a keresztény életformát. Társadalmunkat ezzel ellentétben az erkölcsi relativizmus járja át. Minden viszonylagos, a dolgok, helyzetek megítélése az emberek érdekei, nézőpontja szerint változik, nincsenek állandó erkölcsi normák, sem hajlandóság az ezekhez való igazodáshoz. A krisztusi ember életének egyik alapmotívuma az önzetlenül, önmagunk átadásával végzett szolgálat valakiért vagy valamiért. Korunk legfőbb jellemzője pedig az önérdék szolgálata. Nem az adott dolog helyes vagy helytelen voltától függően döntünk valami mellett, hanem a saját (vélt) hasznunk határozza meg a döntésünket.

A keresztény élet része a folyamatos önreflexió, a lelkiismeretvizsgálat, a bűnbánat, azaz a lelki élet. Az ebben való növekedés által kerülhetünk egyre közelebb Istenhez. Ugyanakkor ma a legtöbben félnek szembenézni önmagukkal és megvizsgálni, helyes irányba tart-e az életük. Az ima, a szemlélődés, az elcsendesedés helyett az új élmények állandó hajszolása, a „*le ne maradjak valamiről*”

kényszere miatt sem idejük, sem bátorságuk nem marad önmagukba tekinteni, ami szorongásokhoz és azok elhatalmasodásához vezet. Nem ismerik a szív békéjét Istenben, a körülményektől független megelégedettség állapotát, akkor is, ha valami fájdalmas tesz próbára, hiszen az Isten jelenlétében időzés ad erőt, reményt és hitet, hogy elfogadjuk az elfogadhatatlant, amin mi magunk már nem tudunk változtatni. Társadalmunk ezzel szemben a körülmények állandó szorításában él, hiszen a boldogságot külső tényezőktől teszi függővé, a mindent átható szerzésvágy pedig örökös elégedetlenséghez, belső békétlenséghez vezet.

A keresztény ember nem lehet keresztény önmagában, a keresztény életforma közösségi lét, hiszen lényege a szeretet, ami csak a többiek szolgálata és a velük való kapcsolatok révén élhető meg és válhat egyre teljesebbé. Korunk pedig a társadalom atomizálására törekszik, a mai ember individualista személyes térrel és igényekkel, legfőbb (sugalmazott) célja gondolkodás és gátlások nélkül „megvalósítani önmagát”, tekintet nélkül bárki vagy bármi másra. Az emberi kapcsolatok egyre inkább fogyasztási cikké silányulnak. Könnyen, gyorsan, gond nélkül eldobható bárki, ha már nem elégíti ki a korábbi igényeket. Mindenki pótolható, az ember többé nem egyedi és megismételhetetlen.

Ez a szemlélet és hozzáállás a család intézményének, a társadalom alapsejtjének, a közösségi lét legalapvetőbb szintjének létét fenyegeti, ahol pedig megkaphatnánk az első keresztény leckét: „*viseljétek el egymást szeretettel*” (Ef 4,2). Ehelyett sok család szétesett vagy szétesőben, a meglévők egy része pedig csak formálisan, félelemből, az anyagiak miatt, jól felfogott érdekből van még egyben. Sok gyermek hiába szeretne szellemi, lelki útmutatást kapni a szüleitől, akiknek gyakran a létfenntartás minden idejét és erejét felemészt. Ezt a hiányt az iskola, a gyülekezet, egy baráti közösség enyhítheti ugyan, de feledtetni sosem tudja.

Az ember számára nemcsak a szűkebb közösség, a család meghatározó, hanem a környezet is fontos, amiben él. A krisztusi ember feladatul kapta Istentől, hogy a teremtett világot „*művelje és őrizze*” (Ter 2,15), hiszen Isten értünk maga bízta azt ránk. Ezt a felelősséget azonban sajnos nem mindannyian érezzük a magunkénak. A teremtésvédelemmel szemben a ma embere a világra is csak a hasznosságát, profitját maximalizáló eszközként tekint. Mai kényelméért cserébe könnyelműen képes feláldozni a holnapot, unokáink jövőjét.

Az értelmiség jelenlegi helyzete

A fenti szempontok alapján a keresztény- és a napjainkban uralkodó világszemlélettel általában foglalkoztam. Érdekes megvizsgálni emellett konkrétan az értelmiség jelenlegi helyzetét is, ami megindokolhatja a hívő keresztény értelmiség szerepvállalásának szükségességét. A jövő értelmiségének egy részéről saját tapasztalatom alapján elmondható, hogy a jól-lét helyett a jólétet helyezi előtérbe. A pályaválasztás során az előbbre jutás, az eljövendő kereseti lehetőségek dominálnak, a motivációik közt nem szerepel a

hivatástudat. Az elérni kívánt életszínvonal kimerül a szerzés-vágyban, amit mesterségesen létrehozott keresleti igény generál, és nem terjed ki ennél többre, a nemcsak fogyasztási cikkekben mért minőségi élet iránti igényre. A cél saját kényelmük megteremtése a társadalom, a közjó szolgálata helyett. A választás sokszor szülői nyomásra történik, a kényszer miatt pedig hiányzik a szükséges elszántság, kitartás, az adott szakma szeretete.

Az oktatás többnyire csak a száraz teljesítményt értékeli, ami csalással könnyen kijátszható, egyáltalán nem veszi figyelembe a jellembeli alkalmasságot, az erkölcsi érettséget, pedig a valódi értelmiséggé váláshoz a pusztán intellektuális teljesítmény önmagában édeskevés. Az egyetemek gyakorta a multinacionális cégeket szolgálják ki. Ehelyett fontos volna tudatosítani, hogy ez a munkalehetőség is csak egy lehetőség, de nem az egyetlen. A képzés színvonalát sokszor az ő igényeik, elvárásaik szerint alakítják ki, ami a megszerezhető tudás rovására mehet.

Az értelmiség egy részéről elmondható sajnós, hogy nem elhivatottságból, hanem presztízskérdésből vagy megélhetési okokból tanít. Ez komoly probléma a jövő értelmisége szempontjából, mert olykor nemcsak a nevelés, a szakma szeretetének átadása, de még az órákra való felkészülés is hiányzik, amivel nem éppen jó példát mutatnak a szakmai igényesség és lelkiismeretesség elsajátításához. Ennek egyik oka lehet a nem „piacképes” szakterületek művelői körében, hogy a mindennapi megélhetésük érdekében annyi állást és feladatot kell vállalniuk, hogy a tanítás, az erre való szakmai és lelki felkészülés lesz az utolsó a sorban. Ez pedig nemcsak rájuk nézve különösen szomorú, hanem a társadalom egésze szempontjából is, hiszen így könnyen megfelelően képzett és elhivatott értelmiség nélkül maradhat.

Fontos megemlíteni az egyetemi tanárok fokozatos elnőiesedését. Ennek magyarázata, hogy egy családfenntartó férfi nem engedheti meg magának azt, hogy több diplomával és nyelvvizsgával tanársegédként vagy tudományos segédmunkatársként akár háromszor vagy négyszer kevesebbet keressen, mint ugyanazzal a végzettséggel rendelkező, de nem a tudományos életben elhelyezkedő társai. (Természetesen ez csak a „piacképes” szakmák művelőire igaz.)

Végül nem szabad elhallgatnunk, hogy azokon a területeken, ahol a tanítás nemcsak hobbi vagy passzió, hanem lényeges megélhetési forrásként szolgál, az idősebb, nyugdíjas korú értelmiség gyakorta vonakodik helyet, teret és pozíciót adni és átengedni fiatalabb kollégáinak. Mivel ez főként ott fordul elő, ahol a tanítási, tudományos feladatokon kívül nem olyan sok egyéb megélhetési lehetőség áll rendelkezésre az adott szakmában, ezért ez pályaelhagyáshoz, illetve külföldi munkavállaláshoz és letelepedéshez vezethet a fiatalabb társaik körében, ami szakmai, erkölcsi és gazdasági szempontból is társadalmi veszteséget jelent.

**A hívő keresztény
értelmség társadalmi
szerepvállalásának
szükségessége**

A fentiekben áttekintettem az egyes embert, az értelmséget, a társadalmunkat napjainkban érintő problémákat. Mindezt végiggondolva úgy látom, hogy a keresztény létezés, életforma sok bajra megoldást jelenthet, ezért tartom szükségesnek a hívő keresztény értelmség társadalmi szerepvállalását. Bizonyára sokakban felmerülhet a kérdés, hogy vajon mit tehet egy-egy keresztény ember az egész világot érintő, globális, átfogó problémákkal szemben?

Véleményem szerint nagyon is sokat. Úgy gondolom, hogy a változásnak az egyes ember apró, mindennapi cselekedeteivel, a hétköznapi élethelyzetekben megmutatkozó Jézus melletti tanúságtételével kell elkezdődnie. Fel kell hívnia a figyelmet arra, hogy lehet máshogy is élni, hiszen lelke mélyén mindenki tudja, hogy a most uralkodó szemlélet és életstílus egyikünk javát sem szolgálja hosszútávon. Ez minden egyes keresztény ember küldetése, hivatása, a korábban felsorolt értékek — az egyes ember személyes méltóságának tisztelete, a szolgálat, a hivatástudat, a szeretetkapcsolatok éltetése — felmutatása, megőrzése és továbbadása, hogy Isten országának boldogságát hirdessük ebben a világban. Ferenc pápa szavaival élve ehhez „mindennapi szentekre” van szükség, akik választott szakmájukban, azon keresztül, családi életükkel egy merőben eltérő nézeteket valló környezetben is képesek folyamatosan megjeleníteni és képviselni a keresztény értékeket. Ez a magatartás az egyházra is kihat, mert az élő hit példája sokakat vezethet Krisztushoz és a megtéréshez.

Az egyes ember tanúságtétele mellett ugyanilyen fontos keresztény csoportok, műhelyek szerveződése is. Ilyen például a KETEG (Keresztény társadalmi elvek a gazdaságban), ami alternatív közgazdasági irányzatként a keresztény értékek megvalósítását tűzte ki célul a gazdasági életben. Emellett léteznek olyan új, az állandó növekedés helyett a fenntartható fejlődést, minőségi emberi életet hangsúlyozó alternatív közgazdasági irányzatok is, amelyek bár nem keresztény alapon nyugszanak, de célkitűzéseik sokban megegyeznek a keresztény értékekkel, és ezek a közös célok a hívő keresztény és nem keresztény értelmség közti párbeszéd alapjául szolgálhatnak.

Az elmondottak egyáltalán nem jelentik azt, hogy a keresztények egytől egyig tökéletes, eszményi emberek, és csak ők hivatottak valódi értékeket képviselni a világban.

A hívő keresztények Isten iránti szeretetüktől vezetve elkötelezték magukat, hogy Krisztus példáját követve a tökéletességre törekedjenek, a parancsok megtartása által, esendő emberi mivoltuk ellenére.

Talán sokan azt gondolják, reménytelen küldetés ez, de én ezt nem így látom: „Minden ugyanis, ami Istentől született, győzedelmeskedik a világon. A győzelem, amely diadalt arat a világon: a mi hitünk” (1Jn 5,4).